

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Командно-штабний інститут застосування військ (сил)

Кафедра Сухопутних військ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**БОЙОВЕ ЗАСТОСУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ ВІЙСЬКОВИХ
ЧАСТИН МЕХАНІЗОВАНИХ І ТАНКОВИХ ВІЙСЬК В ОПЕРАЦІЇ**

Код ФКБ 1

Рівень вищої освіти	магістр
Галузь знань	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність	253 Військове управління (за видами збройних сил)
Статус дисципліни	Обов'язкова
Загальний обсяг	17 кредитів ЄКТС (510 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Термін викладання	1, 2 семестр 2 курсу (очна форма здобуття освіти); ІІІ н.з., п.-в.з. (заочна форма здобуття освіти)
Мова навчання	українська, англійська

**Київ
2024**

Силабус розроблено на основі робочої програми навчальної дисципліни

“ БОЙОВЕ ЗАСТОСУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН МЕХАНІЗОВАНИХ І ТАНКОВИХ ВІЙСЬК В ОПЕРАЦІЇ ”.

Розробники силабусу (науково-педагогічні працівники, які беруть участь у викладанні навчальної дисципліни):

полковник Сергій ПОЧИНОК, начальник кафедри Сухопутних військ командно-штабного інституту застосування військ (сил), кандидат військових наук;

полковник Сергій СКОРОДІД, заступник начальника кафедри Сухопутних військ командно-штабного інституту застосування військ (сил), доктор філософії;

полковник Олександр МАРЧЕНКО, професор кафедри Сухопутних військ командно-штабного інституту застосування військ (сил), кандидат військових наук, доцент;

полковник Григорій ГАЙДАРЛИ, доцент кафедри Сухопутних військ командно-штабного інституту застосування військ (сил), кандидат історичних наук;

полковник Ігор ШЕРИХОВ, доцент кафедри Сухопутних військ командно-штабного інституту застосування військ (сил);

полковник Микола ПОСТОЛЬНИК, старший викладач кафедри Сухопутних військ командно-штабного інституту застосування військ (сил);

працівник Збройних Сил України Андрій СЛУПКО, старший викладач кафедри Сухопутних військ командно-штабного інституту застосування військ (сил).

Силабус навчальної дисципліни розглянутий на засіданні кафедри Сухопутних військ Командно-штабного інституту застосування військ (сил)

Протокол від “ ____ ” _____ 2024 року № ____.

Начальник кафедри Сухопутних військ
командно-штабного інституту застосування військ (сил)
полковник _____ Сергій ПОЧИНОК

_____ 2024 року

1. Обов'язки науково-педагогічних працівників, які беруть участь у викладанні навчальної дисципліни, і слухача, який вивчає цю навчальну дисципліну

Науково-педагогічні працівники, які беруть участь у викладанні навчальної дисципліни, повинні сформувавши у слухачів спеціалізовані концептуальні знання щодо особливостей дій механізованих і танкових військ під час участі в операціях угруповань військ (сил) за особливих умов операційного середовища у відповідності до стандартів, які використовуються у країнах – членах НАТО. Надати практику у розробленні планів операцій механізованих і танкових військ під час участі в операціях угруповань військ (сил) на урбанізованій, степовій (пустельній), гірсько-лісистій місцевості та місцевості з лінійними перешкодами з урахуванням уроків воєнних конфліктів сучасності та досвіду російсько-української війни.

Консультації відбуваються щосередини, 15.00-17.00 (ауд. 308, навчальні ауд. кафедри Сухопутних військ в 1 навчальному корпусі); on(off)-лайн-консультації через платформу дистанційного навчання в рамках навчальної дисципліни.

2. Анотація (передумови для вивчення дисципліни)

Передумовами вивчення навчальної дисципліни “Бойове застосування та управління діями механізованих і танкових військ в операціях” є опанування таких начальних дисциплін: ПО 4 – Основи оперативного мистецтва та компоненти сил оборони; ПО 5 – Розвиток сил; ПО 6 – Об'єднані операції; ПО 7 – Оперативне планування; ПО 8 – Планування та ведення операцій; ВК 30 – Управління діями військових частин механізованих і танкових військ в операції; ФКБ 2 – Наукові методи дослідження ефективності застосування механізованих і танкових військ в операціях; ВКК 46 – Застосування Сухопутних військ.

Навчальна дисципліна є обов'язковою дисципліною блоку фахової підготовки. Дисципліна досліджує теоретичні та організаційні питання дій механізованих і танкових військ під час участі в операціях угруповань військ (сил) за особливих умов операційного середовища, організації їх взаємодії з військовими частинами видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил під час всеохоплюючої оборони держави в операціях міжвидових угруповань військ (сил), основи застосування Сил оборони держави, (у тому числі за стандартами НАТО).

Викладені загальні питання щодо підготовки і ведення дій механізованих і танкових військ в особливих умовах в операціях угруповань військ (сил), на місцевості з лінійними перешкодами, у тилу противника та в операціях з оточення противника та протидії оточенню своїх військ (виходу з оточення). Розглянутий досвід виконання бойових завдань військовими частинами і підрозділами механізованих і танкових військ в російсько-

українській війні. Зосереджено увагу на вирішення складних завдань планування та управління діями військових частин і підрозділів в операціях угруповань військ (сил) в складних умовах обстановки.

Розкриті питання порядку вироблення способів дій військових частин механізованих і танкових військ в операціях, під час розташування на місцевості та переміщення. Надається практика у розробленні концепцій операцій механізованих і танкових військ під час участі в оборонних, наступальних операціях угруповань військ (сил) в особливих умовах, на місцевості з лінійними перешкодами та у тилу противника.

3. Структура навчальної дисципліни

(очна форма здобуття освіти)

Номери та назви тем	Усього годин	З них		У т. ч. за видами навчальних занять					Індивідуальні завдання	Контрольні заходи
		Навчальних занять	Самостійна робота	Лекції	Семінарські заняття, круглі столи	Групові заняття	Практичні заняття	Групові вправи		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2 курс										
I півріччя										
Тема 1. Дії механізованих і танкових військ в особливих умовах.	10	4	6	2	2	–	–	–	–	–
Тема 2. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) на місцевості з лінійними перешкодами.	114	36	78	4	4	–	–	28	–	–
Тема 3. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) на урбанізованій місцевості.	92	32	60	4	4	–	–	24	–	–
Всього за I півріччя	216	72	144	10	10	–	–	52	–	–
II півріччя										
Тема 3. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) на урбанізованій місцевості.	22	4	18	–	–	–	–	4	–	–

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 4. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) у степовій (пустельній) місцевості.	12	6	6	2	4	–	–	–	–	–
Тема 5. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) у гірсько-лісистій місцевості.	12	6	6	2	4	–	–	–	–	–
Тема 6. Дії механізованих і танкових військ у тилу противника.	128	42	86	4	12	–	–	26	–	–
Тема 7. Механізовані і танкові війська в операціях з оточення противника та протидії оточенню своїх військ (виходу з оточення).	110	34	76	2	4	–	–	28	–	–
Екзамен	10	6	4	–	–	–	–	–	–	6
Всього за II півріччя	294	98	196	10	24	–	–	58	–	6
Всього за 2 курс	510	170	340	20	34	–	–	110	–	6
Всього за навчальну дисципліну	510	170	340	20	34	–	–	110	–	6

(заочна форма здобуття освіти)

Номери та назви тем	Усього годин	З них		У т. ч. за видами навчальних занять				Індивідуальні завдання	Контрольні заходи	
		Навчальних занять	Самостійна робота	Лекції	Семінарські заняття, круглі столи	Групові заняття	Практичні заняття			Групові вправи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2 курс										
III настановчий збір										
Тема 1. Дії механізованих і танкових військ в особливих умовах.	10	4	6	2	2	–	–	–	–	–
Тема 2. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) на місцевості з лінійними перешкодами.	38	30	8	4	4	–	–	22	–	–
Тема 3. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) на урбанізованій місцевості.	38	30	8	4	4	–	–	22	–	–
Всього за III настановчий збір	86	64	22	10	10	–	–	44	–	–
III міжзборовий період										
Тема 2. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) на місцевості з лінійними перешкодами.	76	–	76							
Тема 3. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) на урбанізованій місцевості.	76	–	76							

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 4. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) у степовій (пустельній) місцевості.	12	–	12							
Тема 5. Механізовані і танкові війська в операціях угруповань військ (сил) у гірсько-лісистій місцевості.	12	–	12							
Тема 6. Дії механізованих і танкових військ у тилу противника.	75	–	75							
Тема 7. Механізовані і танкові війська в операціях з оточення противника та протидії оточенню своїх військ (виходу з оточення).	55	–	55							
Всього за III міжзборовий період	306		306							
Підсумково-випускний збір										
Тема 6. Дії механізованих і танкових військ у тилу противника.	53	32	21	2	4	–	–	26	–	–
Тема 7. Механізовані і танкові війська в операціях з оточення противника та протидії оточенню своїх військ (виходу з оточення).	55	34	21	2	4	–	–	28	–	–
Екзамен	10	6	4	–	–	–	–	–	–	6
Всього за підсумково-випускний збір	118	72	46	4	8	–	–	54	–	6
Всього за 2 курс	510	136	374	14	18	–	–	98	–	6
Всього за навчальну дисципліну	510	136	374	14	18	–	–	98	–	6

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено такі індивідуальні завдання: есе, яке розробляється кожним слухачем наприкінці вивчення теми 1, 4, 5.

4. Система оцінювання (форми поточного та підсумкового контролю та засобів діагностики результатів навчання)

Впродовж навчання проводяться такі види контролю:

Вид контролю	Призначення
Поточний контроль	Проводиться науково-педагогічним працівником, який проводить навчальне заняття з метою перевірки готовності слухачів до заняття, забезпечення зворотного зв'язку та управління навчальною мотивацією слухачів.
Тематичний	Проводиться з метою перевірки ефективності формування знань, умінь, навичок слухачів, використання їх на практиці, стимулювання навчальної діяльності слухачів, формування у них прагнення до самоосвіти при вивченні конкретної теми. Дозволяє вимагати від слухачів самостійної конструктивної діяльності, а також виявити взаємозв'язки з іншими навчальними дисциплінами освітньо-професійної програми.
Самоконтроль	Призначений для самостійної перевірки слухачами, ступеня засвоєння навчального матеріалу з навчальної дисципліни (теми, заняття).
Підсумковий	Проводиться по закінченні навчальної дисципліни з метою перевірки ступеня засвоєння навчального матеріалу та набуття освітніх та професійних компетентностей слухачами відповідно до навчального плану та робочої програми навчальної дисципліни.

Формами контролю знань є: усне опитування, спостереження за діяльністю слухачів, письмовий, практичний.

Поточний контроль проводиться під час усіх видів занять у формах: усного опитування, письмової експрес-літучки, спостереження за діяльністю слухачів. Засоби поточного контролю: контрольні питання, індивідуальні завдання.

Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання на кафедрі та в університеті загалом складається із суми балів, отриманих за виконання індивідуальних завдань, участі в обговоренні навчальних питань, контрольних заходів тощо (передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та планами навчальних занять) за 100-бальною шкалою та національною шкалою і становить:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Рівень навчальних досягнень
	для екзамену (заліку), курсового проєкту (роботи), захисту військового стажування, навчальної практики за військовим спрямуванням	
90 – 100	5(відмінно)	“відмінно”
80 – 89	4 (добре)	“дуже добре”
65 – 79		“добре”
55 – 64	3 (задовільно)	“задовільно”
50 – 54		“достатньо”
1 – 49	2 (незадовільно)	“незадовільно”, з можливістю повторного складання

5. Політика кафедри (університету, інституту, курсу)

Система вимог науково-педагогічних працівників перед здобувачами освіти щодо:

Академічної доброчесності

а. Здобувачі освіти під час вивчення навчальної дисципліни повинні керуватися Кодексом про академічну доброчесність в університеті, затвердженого наказом начальника Національного університету оборони України від 22 березня 2022 року № 99;

б. У випадку виявлення порушення слухачем правил, зазначених у Кодексі про академічну доброчесність в університеті, науково-педагогічні працівники мають право виносити на розгляд вченої ради командно-штабного інституту застосування військ (сил) питання щодо доцільності подальшого навчання слухача в Національному університеті оборони України.

Комунікації

с. Здобувачі освіти повинні вчасно представляти (розміщати на платформі дистанційного навчання) виконані завдання, визначені науково-педагогічними працівниками під час навчальних занять. У випадку неможливості своєчасного виконання завдання здобувач повинен завчасно повідомити про це науково-педагогічного працівника із зазначенням причин, які завадили виконанню.

д. По завершенню вивчення кожної теми, а також наприкінці вивчення навчальної дисципліни здобувач проходить анкетування на платформі дистанційного навчання з метою виявлення переваг та недоліків навчального матеріалу, методики викладання тощо.

Перескладання поточного та підсумкового контролю

е. Перескладання **поточного** контролю здійснюється здобувачем у випадку отримання ним оцінки “незадовільно” з можливістю повторного складання (1-49 балів), або у випадку, коли здобувач бажає покращити попередні результати складання поточного контролю.

ф. Якщо слухач тричі протягом вивчення навчальної дисципліни під час складання **поточного** контролю отримав оцінку “незадовільно”, то науково-педагогічні працівники мають право виносити на розгляд вченої

ради інституту питання про доцільність навчання даного слухача у Національному університеті оборони України.

g. Перескладання **підсумкового** контролю здійснюється у випадку отримання слухачем оцінки “незадовільно” з можливістю повторного складання (1-49 балів).

h. Якщо слухач під час перескладання **підсумкового** контролю вдруге отримав оцінку “незадовільно”, то науково-педагогічні працівники мають право виносити на розгляд засідання кафедри питання про надання можливості даному слухачу повторного перескладання підсумкового контролю. На повторне перескладання до складу комісії залучаються представники керівництва командно-штабного інституту застосування військ (сил).

i. Якщо слухач під час другого повторного перескладання **підсумкового** контролю втретє отримав оцінку “незадовільно”, то науково-педагогічні працівники мають право виносити на розгляд вченої ради **інституту** питання про доцільність навчання даного слухача у Національному університеті оборони України. У разі прийняття рішення про наступне перескладання, до складу комісії залучаються заступник начальника університету з навчальної роботи, або представники науково-методичного центру організації та провадження освітньої діяльності університету.

j. Якщо слухач під час третього повторного перескладання підсумкового контролю знову отримав оцінку “незадовільно”, то науково-педагогічні працівники мають право виносити на розгляд вченої ради **університету** питання, щодо доцільності подальшого навчання даного слухача у стінах Національного університету оборони України.

k. Якщо за результатами складання **підсумкового** контролю здобувач отримав **позитивну** оцінку (50-99 балів), перескладання **не допускається**.

Оскарження результатів оцінювання

l. Якщо слухач переконаний у тому, що під час поточного чи підсумкового контролю його оцінка була занижена науково-педагогічними працівниками, він має право у той же день звернутися до начальника кафедри з проханням про перескладання. У цьому випадку начальник кафедри повинен очолити комісію, до якої входить голова попередньої комісії (науково-педагогічний працівник), який приймав участь у проведенні поточного чи підсумкового контролю.

m. Якщо слухач переконаний у тому, що під час перескладання поточного чи підсумкового контролю його оцінка була вдруге занижена комісією кафедри, то він має право у той же день звернутися до начальника командно-штабного інституту застосування військ (сил) з проханням про перескладання. У цьому випадку начальник інституту повинен очолити роботу комісії, до якої також входить начальник кафедри Сухопутних військ.

n. Якщо здобувач переконаний у тому, що під час повторного перескладання поточного чи підсумкового контролю його оцінка була втретє

занижена вже комісією інституту, то він має право у той же день звернутися до заступника начальника університету з навчальної роботи з проханням про перескладання. У цьому випадку заступник начальника університету з навчальної роботи повинен призначити дату перескладання, склад комісії, до якої входитимуть начальник командно-штабного інституту застосування військ (сил), кафедри Сухопутних військ, представники науково-методичного центру організації та провадження освітньої діяльності, та за можливості очолити роботу зазначеної комісії.

Відвідування навчальних занять

о. Слухач повинен вчасно прибувати на заняття та бути на своєму навчальному місці не пізніше ніж за 1 хв. до початку заняття.

6. Анкетування

Анкета з оцінювання якості викладання навчальної дисципліни та надання відгуків про науково-педагогічних працівників буде запропонована після складання екзамену.

7. Очікувані результати навчання

За результатами вивчення навчальної дисципліни “Бойове застосування та управління діями військових частин механізованих і танкових військ в операції” слухачі мають набути сукупність військово-професійних / військово-спеціальних компетентностей:

Компетентності (за фахом)	ВСК1. Здатність використовувати знання та уміння під час військового процесу вироблення рішення (ВПВР) та у ході підготовки до бойового застосування військових частин механізованих і танкових військ
	ВСК2. Здатність управляти діями військових частин механізованих і танкових військ під час підготовки та в ході ведення бою (бойових дій)
	ВСК3. Здатність організувати вогневу підтримку дій військових частин механізованих і танкових військ під час ведення бою (бойових дій)
	ВСК4. Здатність організувати протиповітряну оборону військових частин механізованих і танкових військ під час ведення бою (бойових дій)
	ВСК5. Здатність організувати авіаційну підтримку дій військових частин механізованих і танкових військ під час ведення бою (бойових дій)
	ВСК6. Здатність використовувати методи оцінювання ефективності дій військової частини механізованих і танкових військ
	ВСК7. Здатність виконувати обов'язки за посадою

Програмні результати навчання (за фахом)	РНвс1. Використовувати військовий процес вироблення рішення (ВПВР) під час планування бойових дій військових частин механізованих і танкових військ, організувати взаємодію з військовими частинами та підрозділами родів військ Сухопутних військ, інших складових сектору безпеки і оборони під час ведення бою (бойових дій)
	РНвс2. Здійснювати підготовку військових частин механізованих і танкових військ до бою (бойових дій) та управляти ними під час бою (бойових дій)
	РНвс3. Організувати вогневу підтримку дій військових частин механізованих і танкових військ під час ведення бою (бойових дій)
	РНвс4. Організувати прикриття військових частин механізованих і танкових військ від нападу повітряного противника під час ведення бою (бойових дій)
	РНвс5. Організувати авіаційну підтримку дій військових частин механізованих і танкових військ під час ведення бою (бойових дій)
	РНвс6. Застосовувати теоретичні знання та практичні вміння з оцінювання ефективності дій військової частини родів військ Сухопутних військ в операціях угруповань військ (сил)
	РНвс7. Застосовувати теоретичні знання та практичні вміння під час виконання функціональних обов'язків за посадою

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Стратегія воєнної безпеки затверджена Указом Президента України від 25.03.2021 року №121/2021.
2. Тимчасова доктрина застосування сил оборони держави, затверджено наказом ГШ Збройних Сил України від 31.03.2020 року № 124 дск, К.: РВВ ЦЗСД МО та ГПІ ЗС України.
3. Доктрина Об'єднані операції затверджено наказом ГШ Збройних Сил України від 30.07 2020 року №101 дск, К.: РВВ ЦЗСД МО та ГПІ ЗС України.
4. Доктрина “Об'єднане планування”. Затверджено Наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 22 грудня 2020 року № 225 ДСК.
5. Тимчасова доктрина об'єднане планування. – К.: ГШ ЗС України, – 2020.– 258 с № 03т. Інв. № 49044.
6. ВД 7-05(03).01. ДОКТРИНА “Сухопутні війська Збройних Сил України”. Командування Сухопутних Військ Збройних Сил України, вересень 2020 року.
7. БПЗ(00)11.01. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України “Операції”. Командування Сухопутних Військ Збройних Сил України, січень 2021 року.

8. БП 3-(01,04)11(55).01. Тимчасовий бойовий статут механізованих військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина 1 (бригада). Березень 2021.

9. БП 3-(02)11(55).01. Тимчасовий бойовий статут танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина 1 (бригада). Березень 2021.

10. ВКДП 3-00(03).01. Дії вночі та в умовах обмеженого бачення. ГУП ЗС України, ЦОС і МП ЗС України, лютий 2019.

11. ВКДП 7(3)-00(01).01. Керівництво “Дії в урбанізованій місцевості” ГУП ЗС України, ЦОС і МП ЗС України, червень 2019.

12. Тимчасовий порядок оформлення оперативних (бойових) документів, затверджений наказом Головнокомандувача Збройних Сил України 11.09.2020 № 140. – К.: ГШ ЗС України, 2020. – 261 с.

Допоміжна література

1. NATO Standard. AJP-3.2. Allied Joint Doctrine for Land Operations. Edition B, version 1. NATO Standardization Office (NSO), February 2022. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1085158/20220207-AJP3-2_EDB_Land_Ops.pdf

2. NATO Standard. AAP-06. Edition 2019. NATO Glossary of terms and definitions (English and French). NATO Standardization Office (NSO), 2019. https://www.coemed.org/files/stanags/05_AAP/AAP-06_2019_EF.pdf

3. NATO Standard. APP-6. NATO Joint Military Symbolology. Edition D, Version 1. NATO Standardization Office (NSO), October 2017. https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/u/APP-6D_JOINT_MILITARY_SYMBOLOGY._16_October_2017.pdf

4. NATO Standard ATP-3.2.2 / Command and Control of Allied Land Forces. Edition B, Version 1. December 2016. https://adl.mil.gov.ua/pluginfile.php/149740/mod_folder/content/0/stanag%202199%20ATP-3.2.2%20%28B1%29%20Command%20and%20Control%20of%20Allied%20Land%20Forces%20December%202016.pdf?forcedownload=1

5. Field Manual No. 3-0. Operations. Headquarters Department of the Army Washington, DC, 01 October, 2022, 280 p. <https://irp.fas.org/doddir/army/fm3-0.pdf>

6. FM 5-0, C1. Field Manual No. 5-0. Change No. 1. Headquarters, Department of the Army. Washington, D.C., 04 November 2022. https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/ARN36775-FM_5-0-001-WEB-3.pdf

7. FM 6-0. Field Manual No. 6-0. Headquarters, Department of the Army. Washington, DC, 16 May 2022. https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/ARN35404-FM_6-0-000-WEB-1.pdf

8. ADP 3-90, OFFENSE AND DEFENSE. Army Doctrine Publication No. 3-90, Headquarters, Department of the Army, Washington, DC, 31 July 2019. https://irp.fas.org/doddir/army/adp3_90.pdf
9. Field Manual 3-90-1. Offense and Defense Volume 1. Headquarters Department of the Army Washington, DC, 22 March, 2013, 285 p. Інтернет-ресурс, режим доступу: <https://irp.fas.org/doddir/army/fm3-90-1.pdf>
10. Field Manual 3-07. Stability. Headquarters Department of the Army Washington, DC, 2 June, 2014, 107 p. Інтернет-ресурс, режим доступу: https://www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-07/fm3-07_2014.pdf
11. FM 3-06. Urban Operations. Headquarters Department of the Army Washington, DC, 26 October 2006.
12. FM 3-97.6 (90-6). Mountain Operations. Headquarters, Department of the Army. Washington, DC, 28 November 2000.
13. FM 90-5. Jungle Operations. Headquarters, Department of the Army. Washington, DC, 16 August 1982.
14. FM 31-36. Night Operations (Test). Headquarters, Department of the Army. Washington, DC , 12 April 1968.
15. ATP 3-90/98. Jungle Operations. Headquarters, Department of the Army. Washington, DC, 24 September 2020.
16. ATP 3-90.99. Desert Operations. Headquarters, Department of the Army Headquarters, U.S. Marine Corps. Washington, DC , 07 April 2021

Інформаційні ресурси у мережі Інтернет

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України, режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents>.
2. Сайт Верховної Ради України, режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>
3. Електронна бібліотека НУОУ: <https://elib.nuou.org.ua>